

ДО ПИТАННЯ ПРО СТВОРЕННЯ І ДІЯЛЬНІСТЬ ПОЛТАВСЬКОЇ ОКРУЖНОЇ КОМІСІЇ ОХОРОНИ ПАМ'ЯТОК КУЛЬТУРИ І ПРИРОДИ

У середині 20-х років у відповідності до затвердженого ВУЦВК і РНК УРСР 16 червня 1926 р. «Положення про пам'ятники культури і природи» в республіці розпочалась робота по створенню державних органів охорони історико-культурної спадщини. Догляд за пам'ятниками значної частини території Полтавщини було доручено Харківській крайовій інспектурі охорони пам'яток культури, яку очолював відомий мистецтвознавець і музейний працівник С. Таранушенко.

Приділяючи особливу увагу залученню громадськості до справи збереження історико-культурної спадщини, С. Таранушенко на початку 1927 р. звернувся до Полтавського наукового товариства при ВУАН з пропозицією утворити в Полтаві окружну комісію охорони пам'яток або ж виконувати її функції силами членів Товариства. 6 лютого 1927 р. лист Таранушенка був заслуханий на зборах Товариства, учасники яких прийняли резолюцію про необхідність об'єднати навколо вирішення питань охорони пам'яток зусилля краєзнавців та державних органів і установ, навчальних закладів. Тобто було вирішено створити відповідну окружну Комісію.

Її організаційне оформлення відбулося 13 лютого 1927 р. на спільному засіданні, в якому взяли участь представники від Наукового товариства В. Щепотьєв, Г. Коваленко, Г. Рудинівський, І. Гориздра, С. Іллічевський, від краєзнавчого музею — М. Гавриленко та Г. Кухарський, від окружного архіву — І. Іващенко, Ф. Герасименко, Д. Своєхатов, М. Бужинський, Д. Граховецький, К. Кашкалда, від Полтавського інституту освіти — М. Ніколаєв і Г. Клепацький, педагогічного технікуму — А. Дучинський, С. Педан, Ю. Циганенко, агрокооперативного — Є. Рекало та індустриального — М. Стасюков. Усі вони ввійшли до пленуму окружної Комісії, до якого було вирішено включити також В. Бучневича, Я. Риженка, П. Мельникова, С. Тахтая, О. Бужинного, О. Булдовського, В. Кушніренка та О. Трофимовича. Учасники засідання обрали також президію Комісії в складі 7 чоловік: Є. Рекало (голова), Г. Кухарський (заступник), М. Бужинський (секретар) та представники від Наукового това-

риства, окрземвідділу, окрнаросвіти, підвідділу культів відділу керування Полтавського окрвиконкому.

Після затвердження 16 квітня 1927 р. Полтавським окрвиконкомом складу пленуму та президії Комісії вона приступила до конкретної пам'яткоохоронної роботи. Зокрема, Комісія підняла перед місцевими органами влади та Крайовою інспектурою клопотання про охорону комплексу пам'яток Хрестовоздвиженського монастиря, частина мурів якого на початок 1927 р. вже була розібрана жителями навколишніх сіл. Виїхавши до Полтави, С. Таранушенко особисто переконався в актуальності поставлених Комісією питань та висунув пропозицію про утворення на базі пам'яток монастиря історико-культурного заповідника місцевого значення.

Вчасним було також рішення Комісії провести реєстрацію могил революціонерів, які полягли в боротьбі за встановлення і зміцнення Радянської влади на Полтавщині. Комісія рішуче виступила на захист садиби М. Гоголя в с. Яновщині. І сьогодні не втратило актуальності рішення Комісії про встановлення біля кожної з пам'яток історії і культури спеціальних табличок з поясненням значимості об'єктів охорони та закликом до громадськості оберігати їх від руйнувань. Опікувалась Комісія також охороною і природних багатств краю.

Не маючи штатних співробітників та спеціальних асигнувань, Комісія, безумовно, не могла здійснювати практичні заходи по ремонту і реставрації пам'яток, їх науковому дослідженню та музеєфікації. Однак, об'єднавши в своєму складі значні наукові та культурні сили Полтавщини, Комісія привернула увагу органів Радянської влади до проблеми збереження історико-культурної спадщини, стала помітним фактором охорони пам'яток краю.

І. П. МЕРКОТУН

АНТИРЕЛІГІЙНА КАМПАНІЯ КІНЦЯ 50-х — ПОЧАТКУ 60-х РОКІВ І ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА ПОЛТАВЩИНИ

Один з найскладніших періодів у відносинах Радянської держави і православної церкви припадає на кінець 50-х — початок 60-х років. У цей час під тиском державних органів було закри-